

N:o 38.

Ank. till Riksd. kansli den 23 mars 1899, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om utredning dels i fråga om anläggande af nya statsbanor och inköp till staten af vissa privatbanor, dels ock beträffande Göta kanals öfvertagande af statsverket.

(R. A.)

1:o.

Uti en i Andra Kammaren väckt motion (n:o 211) har herr *A. V. Ljungman* hemställt, det Riksdagen måtte *dels* i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes låta genom sakkunnige män utreda i hvilken omfattning, för vinnandet af ett så vidt möjligt hela riket tillgodoseende statsbanesystem, nya jernvägslinier borde såsom statsbanor anläggas och redan befintliga privatbanor i samband dermed till staten inlösas, *dels* för sagda ändamål ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag, hvares belopp statsutskottet behagade föreslå.

Motionären har redan förut, nemligen vid 1885 och 1897 års riksdagar, framställt enahanda förslag, och vid båda dessa tillfällen har för.

slaget i enlighet med statsutskottets hemställan blifvit af Riksdagens båda kamrar afslaget. Med afseende härå och då motionären till stöd för sin förevarande framställning ej anfört något nytt motiv annat än de under senare åren uppkomna öfverskotten i statskassan, finner sig utskottet, som ej kan tillmäta sistnämnda omständighet afgörande betydelse för nu förevarande fråga, icke hafva anledning frångå den ståndpunkt, utskottet intagit med afseende å motionärens tidigare framställningar i ämnet. I enlighet härmed kan utskottet icke finna det vara lämpligt, att en omfattande plan uppgöres rörande statsbanesystemets utvidgande, helst upprättandet och godkännandet af en sådan plan säkerligen skulle i många fall öka svårigheterna att hålla statsbanebyggnaderna inom tillbörliga gränser. Enligt utskottets mening torde det vara ändamålsenligare att, såsom hittills förfarits, i hvarje särskildt fall med hänsyn till det allmännas fördel pröfva, så väl om en ny linie skall af staten byggas, som äfven om enskild jernväg bör upptagas i statsbanenätet.

Utskottet hemställer,

att herr Ljungmans förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

2:o.

Uti en i Första Kammaren väckt motion (n:o 21) har herr *C. P. af Burén* — jemte hemställan att Riksdagen ville besluta, att nedan omnämnda jernväg af staten byggdes såsom stambana — föreslagit, att Riksdagen ville nu bevilja ett förslagsanslag af 25,000 kronor för undersökning samt uppgörande af ritningar och kostnadsförslag, så fort ske kunde, genom jernvägsstyrelsens försorg, för jernväg från Norrköping eller trakten deraf till någon punkt söder om sjön Jernlunden och vidare derifrån till Emmaboda station å Karlskrona—Vexjö-banan, hvarefter det sålunda uppgjorda förslaget borde föreläggas nästa Riksdag till vidare pröfning.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en af herr *E. Svensson* i Karlskrona inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 194), deruti föreslagits, att Riksdagen ville för uppgörande till nästa lagtima Riksdag af fullständiga ritningar och kostnadsförslag till en normalspårig jernväg från Linköping till Emmaboda ställa till jernvägsstyrelsens förfogande ett förslagsanslag af 20,000 kronor.

Båda motionärerna hafva framhållit behovet och vigten af att Karlskrona och andra orter i sydöstra Sverige erhöles en så vidt möjligt direkt och snabb jernvägsförbindelse med Stockholm samt mellersta och norra Sverige. En förbindelseled i väsentligen samma riktning, som af motionärerna förordats, syntes visserligen kunna under den närmaste tiden komma till stånd genom enskild företagsamhet, i det att koncession för mer än ett år sedan meddelats å anläggning af en normalspårig jernväg från Linköping till Vimmerby samt förberedande åtgärder vidtagits för åvägabringande af dylik jernväg från Emmaboda å Karlskrona—Vexjö-banan till Mörlunda, som redan genom normalspårig jernväg stode i förbindelse med förstnämnda jernvägs slutpunkt i Vimmerby. Då emellertid dessa enskilda jernvägar hvarken komme att framdragas i så rak linie eller i öfrigt byggas med den soliditet, som en stambana kräfde, skulle enligt motionärernas mening det ofvan framhållna behovet icke derigenom blifva i tillräcklig grad tillgodosedt, utan syntes detta kunna ske endast om hela förbindelsesträckan mellan Emmaboda och Linköping, alternativt Norrköping, anlades af staten, som, enligt hvad motionärerna sökt ådagalägga, skulle vinna stor fördel genom besittningen af denna jernväg.

Rörande betydelsen för staten af en stambana i den af motionärerna antydda riktningen tilltror sig utskottet icke att endast på de uppgifter, som nu föreligga, fälla ett bestämdt omdöme och anser sig därför ej heller böra tillråda, att Riksdagen i anledning af motionerna fattar något beslut, som kan synas innebära ett uttalande till förmån för en dylik banas anläggning för statens räkning. En Riksdagens åtgärd i sådant syfte torde under alla förhållanden böra grundas på en mera allsidig och tillfyllestgörande utredning än den, som kan åstadkommas genom enskildes försorg; och särskildt vid närvarande tidpunkt, då betydande statsbanebyggnader pågå i skilda delar af landet och i väsentlig grad medverka till den allt mera kännbara bristen på arbetskrafter för jordbrukets och näringarnas behof, synes största varsamhet böra iakttagas för att så vidt möjligt undgå ett utvidgande af statens verksamhet på förenämnda område.

På grund häraf får utskottet hemställa,

- a) att herr af Buréns förevarande motion icke må vinna Riksdagens bifall; och
- b) att ej heller herr Svenssons i ämnet väckta motion må af Riksdagen bifallas.

3:o.

Herr *E. A. Zotterman* har uti en i Andra Kammaren väckt motion (n:o 104) föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och på hvilka vilkor Göta kanal med alla dess tillhörigheter och anläggningar må af statsverket öfvertagas, samt om sådant förslag, hvartill utredningen kan föranleda.

Med förmälan att stora reparations- och utvidgningsarbeten vore nödvändiga för att försätta Göta kanal i det stånd, att den blefve lämplig för nutidens fartyg, har motionären till stöd för sitt förslag, bland annat, anfört, att det allmänna intresset syntes kräfva, att berörda arbeten företoges med en hänsyn till ej blott samtida men framtida kraf, som endast staten kunde i fullt mått besörja. Beträffande behovet af kanalens ombyggnad har motionären emellertid icke lemnat någon som helst utredning, och då ej heller de af motionären i öfrigt anförda omständigheter synas utskottet gifva grundad anledning att föranstalta en undersökning samt taga under ompröfning, huruvida statsverket borde inlåta sig på ett så vidtutseende företag, som kanalens förvärfvande skulle innebära, hemställer utskottet,

att herr *Zottermans* ifrågavarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 23 mars 1899.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
